UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK WUPPERTAL

BERGISCHE UNIVERSITÄT WUPPERTAL

Universitätsbibliothek Wuppertal

Opera Ciceronis Epistolica

Cicero, Marcus Tullius

Lvtetiae Parisiorum, ad Eidus Ianuar. Anno. MDXXII.Calculo Roma

M.T.Ciceronis epistolarvm ad T.Pomponivm Atticvm
liber octavvs.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.
Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-687

Visual Library

id mihi fraudem tulit.Plane eum, cum noſter de altero cõſulatu referret,& triumphum.Ac
quibus verbis?prorſus geſtis ampliſſimis, inimicũ habere noluerã. Ego ſcio & quem metuã,
& quam ob rem.Sin erit bellum,vt video fore,partes meę non deſiderabuntur. De HS.XX.
millib⁹ Terẽtia tibi reſcripſit.Dionyſio dum exiſtimabã vagos nos fore, nolui moleſtus eſſe.
Diẽ ex die. Tibi autẽ crebro ad me ſcribẽti de eius officio,nihil reſcripſi,ꝙ diẽ ex die expectabam,vt ſta
tuerem quid eſſet faciendũ.Nunc,vt video,pueri certe in Formiano vidẽtur hyematuri, nũ
& ego,neſcio.Si enim erit bellum,cũ Pompeio eſſe conſtitui:qđ habebo certi, faciã, vt ſcias.
Ego bellum fœdiſſimũ futurũ puto,niſi qui(vt tu ſcis)Parthicus caſus extiterit. Vale.

M.T.CICERONIS EPISTOLARVM AD T.POMPONIVM ATTICVM LIBER OCTAVVS.

T.P.ATTICO.

Redditę. CVm ad te literas dediſſem,redditę mihi literę ſunt a Põpeio.Cętera
de rebus in Piceno geſtis,quę ad te Vibullius ſcripſiſſet,de delectu
Domitii,quę ſunt vobis nota.Nec tñ lęta erãt in his literis,quas ad
me Philotimus ſcripſerat.Ipſam tibi epiſtolã miſiſſem,ſed iam ſubi-
to fratris puer proficiſcebaẽ.cras igitur mittam. Sed in ea Pompeii
epiſtola erat in extremo ipſius manu. Tu cenſeo Luceriã venias.nuſ
q̃ eris tutius.Id ego in eam partẽ accepi: hęc oppida,atq; oram ma-
Caput. ritimam illum pro derelicto habere:nec ſum miratus eũ, qui caput
ipſum reliquiſſet,reliquis mẽbris non parcere.Ei ſtatim reſcripſi,ho
minemq; certum miſi de comitibus meis:non me quęrere,vbi tutiſſi
me eſſem:ſi me vellet ſua,aut reip.cauſa Luceriã venire,ſtatim eſſe venturũ. hortatuſq; ſum
Diuinatio vt oram maritimã retineret,ſi rem frumentariã ſibi ex prouinciis ſuppeditari vellet.Hęc me
Cice. fruſtra ſcribere videbã,ſed vti in vrbe retinenda tunc,ſic nunc in Italia non relinquenda teſti
Luceria. ficabar ſententiã meã.Sic eñ parari video,vt Luceriã omnes copię contrahanẽ. Et ne is qui-
dem locus ſtabilis:ſed ex eo,ipſi ſi vrgeamur,paretur fuga.Quo min⁹ mirere, ſi inuitus in eã
Deſcẽdo. cauſam deſcendo,in qua neq; pacis,neq; victorię ratio quęſita ſit vnq̃,ſed ſemper flagitioſę,&
calamitoſæ fugæ.Eundũ,vt quęcunq; fors tulerit caſum, ſubeã potius cũ iis,qui dicunẽ eſſe
Bonorum boni,q̃ videar a bonis diſſentire.Etſi propediem video bonorũ,ideſt lautorũ,& locupletũ vr-
refertam. bem refertam fore:municipiis vero his relictis, refertiſſimã. quo ego in numero eſſem,ſi hos
Lictores moleſtiſſimos non haberẽ.Nec me A.Lepidi,Luceii,Volcatii,Ser. Sulpitii comitum
pœniteret,quorum nemo nec ſtultior eſt,q̃ L. Domitius,nec inconſtantior,q̃ Ap. Claudius.
Vnus Põpeius me mouet beneficio,non auctoritate.quã eñ ille habeat auctoritatem in hac
cauſa,qui cũ omnes Cęſarẽ metuebamus,ipſe eũ diligebat? Poſtq̃ vero ipẽ metuere cœpit,pu
tat omnes hoſtes illi oportere eſſe.Ibimus tñ Luceriã, nec eũ fortaſſe delectabit noſter aduen
tus,diſſimulare.n.non potero,mihi,quę adhuc acta ſunt,diſplicere.Ego,ſi ſomnũ capere poſ
Remunere ſem,tam longis te epiſtolis non obtunderem.Tu,ſi tibi eadem cauſa eſt, me remunerere ſane
re me. velim. Vale.

T.P.ATTICO.

MIhi vero omnia grata,& ꝙ ſcripſiſti ad me,quæ audieras: & ꝙ non credis ea
quę digna diligentia mea non eſſent:& ꝙ monuiſti,qđ ſentiebas.Ego ad Cæ
ſarem vnas Capua literas dedi,quibus ad ea reſcripſi, quæ mecũ ille de gla-
diatoribus ſuis egerat,breueis,ſed beneuolentiã ſignificantes, nõ modo ſine
cõtumelia,ſed etiã cũ maxima laude Põpeii. Idem.n.illa ſentẽtia poſtulabat,
qua illũ ad concordiã hortabar.Eas ſi quo ille miſit,in publico proponat ve
lim.Alteras eodem die dedi,quo has ad te non potui non dare,cũ & ipſe ad me ſcripſiſſet, &
Balbus.Earũ exemplum ad te miſi.nihil arbitror fore,qđ reprehendas. ſiqua erunt,doce me.
Quomodo eñ effugere poſſum?nihil,inquies,omnino ſcripſeris,quo magis effugias eos,qui
volent fingere.Verũtamen ita faciã,quoad fieri poterit.Nam ꝙ me hortaris ad memoriã fa-
Doleo vicẽ ctorum,dictorum,ſcriptorum etiã meorũ,facis amice tu quidem,mihiq; gratiſſimum:ſed mi
Mori ꝓ pa- hi videris aliud tu honeſtũ,meq; dignũ in hac cauſa iudicare,atq; ego exiſtimẽ.mihi.n.nihil
tria & i pa- vlla in gente vnq̃ ab vllo auctore reſp. ac Duce turpius eſſe videẽ factũ, q̃ a noſtro amico fa-
tria ꝑclarũ. ctum eſt,cuius ego vicem doleo,qui vrbẽ reliquit, ideſt patriã,pro qua,& in qua mori præ-

clarum fuit.Ignorare mihi videris,hęc quanta ſit clades.es enim etiã nunc domi tuæ,ſed in-
uitis perditiſſimis hominibus eſſe diutius nõ potes.Hoc miſerius? hoc turpius quicq̃? Vaga
mur egentes cũ coniugibus,& liberis.In vnius hoĩs quotannis periculoſe ęgrotantis anima, Pompeius
poſitas omneis noſtras ſpes habemus:non expulſi, ſed euocati e patria, quã non ſeruandã ad quotannis
reditũ noſtrũ,ſed diripiendã,& inflammandã reliq̃mus. Ita multi nobiſcũ ſunt nõ in ſuburba periculoſe
nis,nõ in hortis,non in ipſa vrbe.Et ſi nunc ſunt,nõ erunt.Nos interea ne Capuæ quidẽ,ſed ęgrotans.
Lucerię.Et orã quidẽ maritimam iam relinquemus: Afraniũ expectabimus,& Petreiũ.nam in
Labieno parũ eſt dignitatis.Hic tu in me illud deſideras.nihil de me dico,alii viderint.Hic q
dem quid eſt? domi veſtrę eſtis,& eritis oẽs boni.Quis tũ ſe mihi nõ oſtẽdit? qs nũc adeſt hoc
bello? ſic iã.n.appellandũ eſt.Vibullii res geſtę ſunt adhuc maximę.id ex Põpeii literis cogno
ſces:in q̃bus aĩaduertito illũ locũ,vbi erit ipſe.Videbis,de Cn.noſtro ipſe Vibullius q̃d exiſti
met.Quo igit̃ hęc ſpectat oratio? Ego ꝓ Põpeio libẽter emori poſſum. facio pluris oĩm hoĩm Emori pro
neminẽ.ſed nõ tñ ita meo iudicio,ſpem de ſalute reip.Significas.n. aliquãto ſecus, q̃ ſolebas, Põpeio poſ
vt etiam Italia ſi ille cedat,putes cedendũ:q̃d ego nec reipu. puto eſſe vtile, nec liberis meis. ſum.
Pręterea neq; rectũ,neq; honeſtũ.Sed cur? poteris ne videre tyrannũ? quaſi interſit,audiã,an Pluris fa-
videã:aut locupletior mihi ſit quęrendus auctor,q̃ Socrates:qui cũ triginta tyrãni eſſent,pe cio &c.
dẽ porta nõ extulit. Eſt mihi pręterea p̄cipua cauſa manẽdi, de qua vtinã aliq̃ñ tecũ loquar. Socrates pe
Ego.XIIII.Cal.cũ eadẽ lucerna hãc epiſtolã ſcripſiſſem,qua inflammarã tuã, Formiis ad Põ- dem porta
peium,ſi de pace ageretur,profecturus eram:ſi de bello,videro. Vale. nõ extulit.
Lucerna eadem.

T.P.ATTICO.

MAximis,& miſerrimis reb⁹ ꝑturbatus ſum. corã tecũ mihi poteſtas delibe- Coram.
randi non eſt,ſed vti tñ tuo conſilio volui. Deliberatio autẽ omnis hęc eſt:ſi
Põpeius Italia excedat,q̃d eũ facturũ eſſe ſuſpicor, quid mihi agendũ putes.
& quo facilius conſiliũ dare poſſis,quid in vtrãq; partẽ mihi in mẽtẽ veniat,
explicabo breui.Cũ merita Põpeii ſumma erga ſalutẽ meam,familiaritaſq;,q̃ Pompeio
mihi cũ eo eſt,tum ipſa reip.cauſa me adducit, vt mihi vel conſiliũ meũ cũ cur faueat.
illius cõſilio,vel fortuna coniungẽda eſſe videatur.Accedit illud, ſi maneo, & illũ comitatũ
optimorum,& clariſſimorũ ciuium deſero, cadendũ eſt in vnius poteſtatem: qui etſi multis
rebus ſignificat ſe nobis eſſe amicũ,& vt eſſet,a me eſt(tute ſcis)ꝓpter ſuſpitionẽ hui⁹ impẽ
dentis tempeſtatis multo ante prouiſum,tñ vtrunq; conſiderandũ eſt, & quãta ei fides ſit ha
benda:& ſi maxime exploratum ſit,eũ nobis amicum fore,ſit ne viri fortis,& boni ciuis, eſſe
in ea vrbe,in qua cũ ſummis honorib⁹,imperiiſq; vſus ſit,res maximas geſſerit,ſacerdotio ſit
ampliſſimo pręditus,nõ futurus ſit ſui iuris,ſubeundũq; periculũ ſit cũ aliquo forte dedeco
re, ſiquãdo Põpeius rẽpu.recuperauerit.In hac parte hęc ſunt.Vide nũc, quę ſunt in altera.
Nihil actũ eſt a Põpeio noſtro ſapiẽter,nihil fortiter.adde etiã nihil,niſi cõtra conſiliũ,aucto Pompeii er
ritatẽq; meã.Omitto illa vetera,ꝙ iſtũ in rẽpu.ille aluit,auxit,armauit.ille legibus C.Metelli rata.
cõtra auſpicia ferẽdis auctor.ille Gallię vlterioris adiunctor. ille gener. ille in adoptando P.
Clodio augur.ille reſtituẽdi mei,q̃ retinẽdi ſtudioſior.ille ꝓuincię ꝓpagator.ille abſentis in
oĩb⁹ adiutor.Idẽ etiã tertiocõſulatu,poſtq̃ eſſe defenſor reip.cœpit,cõtẽdit,vt decẽ Tri.ple.
ferrẽt,vt abſentis ratio haberet̃:q̃d idẽ ipſe ſanxit lege quadã ſua, Marcoq; Marcello Coſ. fi-
niẽti ꝓuincias Gallias Cal.Martii reſtitit.Sed vt hęc omittã,q̃d fœdius? q̃d ꝑturbati⁹ hoc ab
Vrbe diſceſſu? ſiue potius turpiſſima fuga? Quę cõditio nõ accipiẽda fuit poti⁹,q̃ relinquẽda
patria? Malę cõditiones erãt,fateor,ſed nũquid hoc peius? At recuperabit rẽpu.Quando? aut
quid ad eam ſpẽ eſt parati? Nõ ager Picenus amiſſus? non patefactũ iter ad vrbẽ? non pecunia
omnis & publica,& priuata aduerſario tradita? Deniq; nulla cauſa,nullæ vires, nulla ſedes,
quo cõcurrant, qui rẽpu.defenſam velint.Apulia delecta eſt inaniſſima pars Italię,& ab impe Apulia.
tu hui⁹ belli remotiſſima.fuga,& maritima opportunitas viſa quęri deſperatione. Inuite ce-
pi Capuã,non quo munus ilud defugerẽ,ſed ſine cauſa,in qua nullus eſſet ordinũ,nullus ap Defugere.
tus priuatorũ dolor.bonorũ autẽ erat aliquis,ſed hebes,vt ſolet:& vt ipſe ſenſiſſem,multitu
do,& infimus quiſq; ꝓpenſis in alteram partẽ.Multi mutationis rerũ cupidi.Dixi ipſi me ni
hil ſuſcepturũ ſine p̄ſidio,& ſine pecunia.Itaq; habuit nihil oĩno negotii, ꝙ ab initio vidi,ni
hil quęri pręter fugam.Eã n ſi nunc ſequor,quonã? cũ illo non.ad quẽ cum eſſem profectus,
cognoui in his locis eſſe Cęſarẽ,vt tuto Luceriã venire nõ poſſẽ.Infero mari nobis ĩcerto cur
ſu,hyeme maxima nauigãdũ eſt.Age iã cũ fratre,an ſine? cũ filio? an quomodo? In vtraq;.n.re

ſumma difficultas erit,ſummꝰ animi dolor. Qui aũt ĩpetus illiꝰ erit in nos abſentes,fortunaſ
Populare. ꝙ noſtras!acrior,q̃ in cęterorũ:ꝙ putabit fortaſſe in nobis violãdis aliqd ſe habere populare.
Age iã has cõpedes,faſces inquã hos laureatos.hęc ferre ex Italia q̃ moleſtũ eſt!Qui aũt locꝰ
erit nobis tutus,vt iã placatis vtamur fluctibꝰ, anteq̃ ad illũ venerimꝰ!Qua aũt,aut quo,ni
hil ſcimus.At ſi reſtitero,& fuerit nobis in hac parte locus,idẽ fecero,qđ in Cinnę dñatione,
& Marii Tyrãnide Philippus,qđ L.Flaccus,qđ Q.Mutiꝰ,quoquo modo ea res huic qdẽ ceci
dit:q tñ ita dicere ſolebat,ſe id fere videre,qđ factũ eſt,ſed hoc malle,q̃ armatũ ad patrię mœ
nia accedere.Aliter Thraſibulus,& fortaſſe melius.ſed eſt certa q̃dã illa Mutii ratio,atq; ſen
Seruire tẽ- tẽtia.eſt etiã illa Philippi:& cũ ſit neceſſe,ſeruire tẽpori:& nõ amittere tp̃s,cũ ſit datũ.Sed in
pori,cũ ne- hoc ipſo habẽt tñ iidẽ faſces moleſtiã.Sit.n.nobis amicus,qđ ĩcertũ ẽ:ſed ſit,deferet triũphũ,
ceſſe. nõ accipere ne p̃iculoſum ſit! an accipe inuidioſum ad bonos!O rẽ inqs difficilẽ,& inexplica
bilẽ.Atq explicãda ẽ.Qui.n.fieri põt! Ac ne me exiſtimaris ad manẽdũ eſſe ꝓpẽſiorẽ,ꝙ plura
in ea parte verba fecerim,põt fieri,qđ ſit in multis q̃ſtionibꝰ,vt res verboſior hęc fuerit, illa
verior.Quã ob rẽ vt maxima de re ęquo aĩo deliberãti,ita mihi des cõſiliũ velim.Nauis & in
Caieta eſt parata nobis,& Brũduſii.Sed ecce nũcii ſcribẽte me hęc ipſa noctu in Caleno, ecce
Cęſar ad literę,Cęſarẽ ad Corfiniũ,Domitiũ Corfinii cũ firmo exercitu,& pugnare cupientẽ.nõ puto
Corfi. etiã hoc Cn.noſtrũ cõmiſſurũ,vt Domitiũ relinquat. etſi Brũduſiũ Scipionẽ cũ cohortibus
duabꝰ p̃miſerat,legionẽ Fauſto cõſcriptã ĩ Siciliã ſibi placere a Coſſ.duci, ſcripſerat ad Coſſ.
Sed turpe Domitiũ erit deſerere implorãtẽ eiꝰ auxiliũ:& q̃dã ſpes mihi qdẽ nõ magna,ſed in
his locis firma,Afraniũ in Pyreneo cũ Trebonio pugnaſſe,pulſum Treboniũ, etiã Fabiũ tuũ
trãſiſſe cũ cohortibꝰ.ſumma aũt,Afraniũ cũ magnis copiis aduẽtare.Id ſi eſt,ĩ Italia fortaſſe
manebiť.Ego aũt,cũ eſſet incertũ iter Cęſaris,ꝙ vel ad Capuã,vel ad Luceriã iturꝰ putabať,
Leptã ad Põpeiũ miſi & literas:ipſe ne quo inciderẽ,reuerti Formias.Hæc te ſcire volui,ſcri
pſiq; ſedatiore aĩo,q̃ ꝓxime ſcripſerã,nullũ meũ iudiciũ interponẽs,ſed exquirẽs tuũ.Vale.

T.P.ATTICO.

Dionyſium taxat. Dionyſius quidẽ tuus,potius q̃ noſter,cuiꝰ ego cũ ſatis cognoſſem mores,tuo
tñ potius ſtabã iudicio,q̃ meo,ne tuũ qdẽ teſtimoniũ,qđ ei ſępe apud me de
deras,veritus,ſuperbũ ſe p̃buit in fortuna,quã putauit noſtrã fore:cuius for
tunę nos quantũ humano cõſilio effici poterit, motũ ratione quadã guber
nabimꝰ.Cui q noſter honos!qđ obſequiũ!q etiã ad cęteros cõtempti cuiuſdã
hominis cõmẽdatio defuit!vt meũ iudiciũ reprehẽdi a Q.fratre, vulgoq; ab
Subdoceri. oĩbus mallẽ,q̃ illũ nõ efferre laudibꝰ:Ciceroneſq; noſtros meo potius labore ſubdoceri,q̃ me
aliũ magiſtrũ q̃rere. Ad quẽ ego quas literas Dii immortales miſerã!quãtũ honoris ſignificã
tes!quantũ amoris!Dicęarchũ mehercule,aut Ariſtoxenũ diceres accerſi,nõ vnũ oĩm loqua
ciſſimũ,& minime aptũ ad docendũ.ſed eſt memoria bona,me decet eſſe meliorẽ.Quibus lite
ris ita reſpõdit,vt ego nemini,cuius cauſam nõ reciperẽ(ſemp̃ enĩ ſi potero, ſi ante ſuſcepta
cauſa nõ impediar.)nũq̃ reo cuiq̃ tã humili,tã ſordido,tã nocenti,tã alieno,tã pręciſe nega
Pręcidit. ui,q̃ hic mihi,plane ſine vlla exceptione p̃cidit.Nihil cognoui ingratius, in quo vitio nihil
Ingratitu- mali nõ ineſt.Sed de hoc nimis multa.Ego nauẽ paraui: tuas literas tñ expecto,vt ſciã qd re
dinis vitiũ. ſpõdeant cõſultationi meę.Sulmone C.Acciũ Pelignũ aperuiſſe Antonio portas,cũ eſſent co
hortes quinq;,Q.Lucretiũ inde effugiſſe,ſcis.Quo Cn.noſter!Brunduſium deſertũ.Confecta
res eſt.Vale.

T.P.ATTICO.

Cum ante lucẽ.VIII.Cal.ad te literas dediſſem,veſperi eodem die ad nos ve
nit ipſe Dionyſiꝰ auctoritate tua p̃motus,vt ſuſpicor. Quid.n. putẽ aliud!
etſi ſolet eũ,cũ aliqd furioſe fecit,pœnitere.nuq̃ aũt certior fuit,q̃ in hoc
Milliario. negotio.nam qđ ad te nõ ſcripſerã,poſtea audiui,a tertio milliario tum eũ
iſſe πολλὰ μαθεῖν, καὶ ξαθυμεῖν δῆτα. Multa inqui mala cũ dixiſſet ſuo capite
(vt aiunt)ſed mea manſuetudine coniecerã in faciſculũ vna cũ tua venien
Seruũ a pe- tem ad illũ epiſtolã.hanc ad me referri volo,nec vllã ob aliã cauſam Pollucẽ ſeruũ a pedibꝰ,
dibus. meis Romã miſi.Eo aũt ad te ſcripſi,vt ſi tibi forte reddita eſſet,mihi curares referẽdã,ne in
Pendeo ani illius manus perueniret.Noui ſi quid eſſet,ſcripſiſſem.pẽdeo animi expectatione Corfiniẽſi,
mi. in qua de ſalute reip.decerniť.Tu faciſculũ,qui eſt M. Decurioni deſcriptus, velim cures ad
eũ perferendum.Tironẽq; Curio commẽdes,vt ei ſi quid opus erit,in ſumptum roges.Vale.

T.P.ATTICO.

OBſignata iam epiſtola, quā de nocte daturus erā, ſicut dedi (nā eā veſperi ſcripſerā),C.Soſius Prę.in Formianū venit ad M.Lepidū vicinū noſtrū, cuius q̄ſtor fuit.Pōpeii literarū ad Coſſ.exēplū attulit. Literę mihi a.L.Domitio ad.VIII.Cal.Mar.allatę ſunt.earū exemplū infra ſcripſi. Nūc, vt ego nō ſciebā mea ſponte intelligere,ſcio quāti reip.ſit oēis copias in vnū locū primo quoqꝫ tēpore cōuenire.Tu,ſi tibi videbit̃,dabis operā,q̄primum ad nos venias:ꝑſidii Capuę,quantū cōſtitueris eſſe ſatis,relinquas.Vale. Deinde ſuppoſuit exēplū epiſtolę Domitii,qđ ego ad te pridie miſerā.Dii immortales,q me horror perfudit.q̄ ſum ſollicitus,quidnā futurū ſit.hoc tñ ſpero,magnū nomē imperatoris fore,magnū in aduētu terrorē.Spero etiā,qm̄ adhuc nihil nobis obfuit,nihil mutaſſe,nec tegētia hoc,qđ tū fortiter,& diligēter,tū etiā mehercule.Modo etiā audiui quartanā a te diſceſſiſſe,moriar, ſi magis gauderē,ſi id mihi accidiſſet.Pylię dic,nō eē ęquū,eā diutius habere,nec id eſſe †noſtrę cōcordię. Tironē noſtrū ab altera relictū audio,ſed eū video in ſumptū ab aliis mutuatū.Ego aūt Curiū noſtrū,ſi qd opus eſſet,rogarā.Malo Tironis verecundiā in culpa eſſe,q̄ illiberalitatē Curii. Vale.

De nocte. Soſius. Horror perfudit. Quartana. †veſtrę.

T.P.ATTICO.

VNum etiā reſtat amico noſtro ad oē dedecus,vt Domitio nō ſubueniat. At nemo dubitat,quin ſubſidio vēturus ſit.Ego nō puto.Deſeret igitur talē ciuē?& eos vna,quos is ſecū habeat?ꝑſertim ex ipſo cohorteis triginta?Domitius(niſi me oīa fallunt)de ſe incredibiliter pertimuit.nihil ſpectat,niſi fugā,cui tu(video em̄ quid ſentias)me comitē putas debere eē. Ego vero quē fugiā,habeo:quē ſequar,nō habeo. Qđ em̄ tu meū cōſiliū laudas,& memorandū dicis,malle ꝙ dixerim,me cū Pompeio vinci,q̄ cū iſtis vincere?Ego vero malo,ſed cū illo Pōpeio,q tū erat,aut q mihi eſſe videbat̃. Cū hoc vero,q ante fugit,q̄ ſciat quē fugiat,aut quo, qui noſtra tradidit, q patriā reliquit, Italiā deſeruit,ſi malui,cōtigit tūc,victus ſum,quid ſupeſt?Nec iſta videre poſſum,q̄ nunq̄ timui ne viderē,nec mehercule iſtū,ꝓpter quē mihi nō modo meis,ſed memetipſo carendū eſt.Ad Philotimū ſcripſi de viatico,ſiue a Moneta,nemo.n.ſoluit,ſiue ab Oppiis tuis cōtubernalibus. Cętera appoſita tibi mandabo.Vale.

Domitio ſubueniendum eſſe. Pompeius non idem. A Moneta.

T.P.ATTICO.

CRem turpē,& ea re miſerā.Sic.n.ſentio:id demū,aut potius id ſolū eſſe miſerū,qđ turpe ſit.Aluerat Cęſarē,eundē repēte timere cœperat, cōditionē pacis nullā ꝓbarat,nihil ad bellū pararat,Vrbē reliquerat.Picenū amiſerat culpa.in Apuliā ſe cōpegerat.ibat in Gręciā.omnes nos ἀπροσφωνήτους,expertes ſui tanti,ac tam inuſitati conſilii, reliquerat. ecce ſubito literę Domitii ad illum,ipſius ad Coſſ.fulſiſſe mihi videbat̃ τὸ καλὸν ad oculos eius, & exclamaſſe ille vir,qui eſſe debuit πειθέσθων ὅ,τι χρή, καὶ παλαμάσθων δὴ τὸ σὸν ἐμοί, καὶ πεκταινέσθων. τὸ γὰρ εὖ, μετ' ἐμοῦ.at ille πολλὰ χαίρειν τῷ καλῷ dices,pergit Brunduſiū.Domitium autē aiunt re audita,& eos qui vna eſſent tradidiſſe. O rem lugubrem. itaqꝫ intercludor dolore. Quo ad te plura ſcribam,non habeo.tuas literas expecto. Vale.

Miſerū qđ turpe. Cōpegerat in Apuliā.

T.P.ATTICO.

EPiſtolā meā ꝙ peruulgatā ſcribis eſſe,nō fero moleſte.quin etiā ipe multis dedi deſcribēdā.Ea.n.& acciderūt iā,& impēdēt,vt teſtatū eē velim, de pace qd ſenſerim.Cū aūt ad eā hortarer eū ꝑſertim hoīem,nō videbar vllo modo facilius moturus,q̄ ſi id,ad qđ eū hortarer,cōuenire eiꝰ ſapiētię dicerē.eā ſi ad mirabilē dixi,quo eū ad ſalutē patrię hortabar,nō ſum veritus,ne viderer aſſentari,cui tali in re libēter me ad pedes abieciſſē. Qua aūt eſt, aliqd ipertias tpis,nō vt de pace,ſed de me ipo,& de meo officio vt aliqd cogitet.Nā ꝙ teſtificor,me exptē belli fuiſſe,etſi id re ꝑſpectū eſt,tñ ea ſcripſi,quo in ſuadēdo plus auctoritatis haberē, codēqꝫ ꝑtinet,ꝙ cauſam eiꝰ ꝓbo.Sed qd hęc nūc?vtinā aliqd ꝑfectū eſſet,ne ego iſtas literas in cōcione recitari velim.Siqdē ille ipe ad eūdē ſcribēs in publico ꝓpoſuit epiſtolā illā,in qua eſt, pro tuis rebꝰ geſtis āpliſſimis,amplioribusve,q̄ meis,q̄ Africani.Ita tēpus ferebat. ſiqdē etiā vos duos taleis ad quintū milliariū,qd ad hūc ipſum.vnde ſe recipiēti,qd agēti,qd acturo.quanto aūt ferocius ille cauſę ſuę cōfidet,cū vos,cū veſtri ſimiles nō modo frequēteis,ſed lęto vultu gratulāteis viderit?Nū igit̃ peccauimꝰ?minime.vos qdē.Sed tñ ſigna cōturbant̃, qbus volūtas a ſimulatione diſtingui poſſet.Quę vero S.C.video?Sed apertius q̄ ꝓpoſuerā.Ergo Ar

Teſtatum.

pini volo eſſe Pridie Cal.deinde circũ villulas noſtras errare, quas me viſurũ poſtea deſpera-
ui.εὐγενῆ tua cõſilia, & tñ pro tẽporibus nõ incauta mihi valde probant.Lepido quidẽ(nã fe
re συνδιημερεύομεν,qđ gratiſſimũ illi eſt)nunq̃ placuit ex Italia exire vllo modo.multo minus
mouebant minę.Crebro em̃ illius literę ab aliis ad nos cõmeant. Sed me illorum ſentẽtię mi
nus mouebãt,minus multa dederãt illi reip.pignora. Tua mehercule auctoritas vehemẽter
mouet.Affert.n.& reliq tpis recuperãdi rationẽ,& pſentis tuẽdi.Sed obſecro te, qd hoc miſe
rius,q̃ alterũ plauſus in fœdiſſima cauſa q̃rere! alterũ aũt offẽſiones in optima! alterũ exiſti-
Pompe. arguit. mari cõſeruatorẽ inimicorũ! alterũ deſertorẽ amicorũ! Et mehercule q̃uis amem⁹ Cn.noſtrũ
vt & facim⁹,& debem⁹,tñ hoc ꝙ talib⁹ viris nõ ſubuenit,laudare nõ poſſum. nã ſiue timuit
quid ignauius! ſiue vt quidã putãt,meliorẽ ſuã cauſam illorũ cęde fore putauit, qd iniuſti⁹!
Sed hęc omittamus.augemus em̃ dolorẽ retractando. VI.Calẽ.veſperi Balbus minor ad me
venit,occultauit occurrens ad Lentulũ Coſ.iuſſu Cęſaris,cũ literis,cũ mandatis, cũ promiſ-
ſione prouincię,Romã vt redeat.cui perſuaderi poſſe non arbitror,niſi erit cõuentus.Idẽ aie
bat,nihil malle Cęſarem,q̃ vt Pompeiũ aſſequeret:id credo. vt rediret in gratiã,id nõ credo,
& metuo ne omnis hęc clementia ad vnã illam crudelitatẽ colligatur. Balbus quidem maior
Cęſaris poſtulata. ad me ſcribit,nihil malle Cęſarẽ,q̃ principe Pompeio, ſine metu viuere. Tu puto hęc credis!
Sed cum hęc ſcribebam.V.Cal.Pompeius iam Brunduſium poterat veniſſe.Expeditus enim
Plenũ cum ablatiuo. antecеſſerat legiones.XI.Luceria.Sed hoc τέρας horribili vigilantia,celeritate, diligentia eſt
plenum.Quid futurum ſit,neſcio. Vale.

T.P.ATTICO.

Dionyſii ſi multas occulta. DIonyſius cũ ad me pręter opinionẽ meam veniſſet, locutus ſum cum eo li-
beraliſſime.tẽpora expoſui.rogaui vt diceret, quid haberet in animo:me ni
hil ab ipſo inuito contẽdere.reſpondit ſe,qđ in nũmis haberet,neſcire quo
loci eſſet.alios nõ ſoluere,aliorum diem nondũ venire.Dixit em̃ alia quędã
de ſeruulis ſuis,quare nobiſcũ eſſe non poſſet.Morem geſſi:dimiſi a me, vt
magiſtrũ Ciceronum non libenter:vt hominẽ ingratum,non inuitus. Vo-
lui te ſcire,quid ego de eius facto iudicarem. Vale.

T.P.ATTICO.

QVod me magno animi motu perturbatũ putas,ſum equidẽ: ſed nõ tam ma
gno,q̃ tibi fortaſſe videor.Leuatur em̃ oĩs cura,cũ aut cõſiſtit conſiliũ, aut
cogitando nihil explicat.lamentari autem licet.illud tamen totos dies: ſed
vereor,ne nihil cum proficiam,etiam dedecori ſim.In ſtudiis, ac literis no-
ſtris conſumo omne tempus,conſiderans quanta vis ſit illius viri,quem no
ſtris libris ſatis diligenter(vt tibi quidẽ videmur)expreſſimus.Tenes ne igi
tur moderatorem illum reipu.quo referre volumus omnia! nam ſic quinto, vt opinor, in li-
Moderator reipub. bro loquitur Scipio. Vt enim gubernatori curſus ſecundus,medico ſalus, imperatori victo-
ria:ſic huic moderatori reipu.beata ciuiũ vita propoſita eſt,vt opibus firma,copiis locuples,
Lib.de rep. gloria ampla,virtute honeſta ſit.Huius em̃ operis maximi inter hoĩes,atq; optimi illũ eſſe ef
Diuinatio. fectorem volo. Hoc Cn.noſter,cũ antea nunq̃,tum in hac cauſa minime cogitauit. Domina
Dñatio q̃ſita. tio quęſita ab vtroq; eſt,non id actũ,beata,& honeſta ciuitas vt eſſet.Nec vero ille Vrbẽ reli
quit,ꝙ eam tueri nõ poſſet,nec Italiã ꝙ ea pelleretur,ſed hoc a primo cogitauit: omneis ter
ras,omnia mari amouere,Reges barbaros incitare,genteis feras armatas in Italiã adducere,
exercitus conficere maximos.Genus illud Sullani regni iampridẽ appetitur multis, qui vna
ſunt,cupientibus.An cenſes nihil inter eos conuenire! nullam pactionem fieri potuiſſe! Ho-
Scopos. die poteſt,ſed neutri σκοπὸς eſt ille,vt nos beati ſimus. vterq; regnare vult. Hæc a te inuita-
tus breuiter expoſui. Voluiſti.n.me,quid de his malis ſentirem, oſtendere. προθεσπίζω igitur
noſter Attice,non ariolans vtilia,cui nemo credidit, ſed coniectura proſpiciens, iamq; maio
Malorum Ilias. ra magno tumultu.non multo inquam ſecus poſſum vaticinari. tanta malorum impendet
Ἰλιάς.Atq; hoc noſtra grauior eſt cauſa,qui domi ſumus,q̃ illorũ,qui trãſierunt: ꝙ illi quidẽ
alterum metuũt,nos vtrũq;.Cur igitur inquis,remãſimus! vel tibi paruimus, vel nõ occurri
mus,vel hoc fuit rectius.Cõculcari inquã miſerã Italiam videbis proxima æſtate ab vtriuſq;
mãcipiis ex omni genere collectis:nec tã irruptio pertimeſcẽda,q̃ Lucerię multis ſermonibus
denũciata eſt,q̃ vniuerſę interitus.tãtas in obligãdo vtriuſq; vires video futuras.Habes con
Cęſar quid Ciceroni. iecturam meã.Tu aũt conſolationis fortaſſe aliqd expectaſti. Nihil inuenio,nihil fieri poteſt
miſeri⁹,nihil ꝑditius, nihil fœdius. Qꝫ q̃ris,quid Cęſar ad me ſcripſerit:qđ ſępe,gratiſſimũ

ſibi eſſe,ꝙ quierim,oratq; in eo vt perſeuerẽ. Balbus minor hæc eadẽ mandata dat. iter autẽ
eius erat ad Lentulũ Coſ. cũ literis Cęſaris,pręmiorũq; promiſſis,ſi Romã reuertiſſet. Verũ Reuertiſſet
cũ habeo rationẽ dierũ,ante puto tranſmiſſurũ, q̃ potuerit coueniri. Epiſtolarũ Põpeii dua-
rum,quas ad me miſit,negligentiã,meãq; in reſcribẽdo diligentiã volui tibi notã eſſe.earum
exẽpla ad te miſi.Cęſaris hic per Apuliam ad Brunduſium curſus quid efficiat expecto. vti-
nam aliquid ſimile Parthicis rebus. Simulatq; aliqd audiero,ſcribã ad te:tu ad me velim.Bo Simulatq;.
norum ſermones Romę frequentes eſſe dicunt.Scio equidẽ te in publicũ non prodire,ſed tñ
audire te multa neceſſe eſt. Memini tibi librũ afferri a Demetrio Magnete. ad te miſſum ſcio
περὶ ὁμονοίας.eum mihi velim mittas.Vides,quam cauſam mediter. Vale.

CN.POM.PROCONS.M.T.CICERO.IMPE.S.

QVintus Fabius ad me venit ad.IIII.Id.Feb.Is nunciat L. Domitiũ cũ ſuis cohorti-
bus.XI.& cũ cohortibꝰ.XIIII.quas Vibullius adduxit,ad me iter habere:habuiſſe Iter habere
in animo proficiſci Corfinio,& ad.V.Id.Feb.C.Hirciũ cũ.V.cohortibus ſubſequi.
Cenſeo ad nos Luceriã venias,nã te hic tutiſſime puto fore. Vale.

M.T.C.CN.POM.PROCONS.S.

AD.XV.Calẽ.Martii Formiis accepi tuas literas, ex quibus ea, q̃ in agro Pi- Accepi.
ceno geſta erant,cognoui cõmodiora eſſe multo, q̃ vt erat nobis nunciatũ:
Vibulliiq; virtutẽ,induſtriãq; libẽter agnoui.Nos adhuc in ea ora, vbi præ
poſiti ſumus,ita fuimus,vt nauẽ paratã haberemus.ea eñ audiebamꝰ, & ea
verebamur,vt quodcũq; tu cõſiliũ ꝑcepiſſes, id nobis perſequẽdũ putaremꝰ.
Nunc qm̃ auctoritate,& cõſilio tuo in ſpe firmiore ſumus,ſi teneri poſſe pu
tas Tarracinã,& oram maritimã,in ea manebo,etſi pręſidia in oppidis nulla ſunt.nemo enim
noſtri ordinis in his locis eſt,ꝓter M.Oppiũ,quẽ ego Minturnis eſſe volui,vigilantẽ hominẽ Oppius.
& induſtriũ.nã L.Torquatũ virũ fortẽ,& cum auctoritate Formiis non habemus : ad te pro Torquatꝰ.
fectum arbitramur.Ego oĩno,vt ꝓxime tibi placuerat, Capuã veni eo ipſo die, quo tu Thea Theano Si
no Sidicino es ꝓfectus.volueras eñ me cũ M.Cõſidio Propretore illa negotia tueri.Cũ eo ve dicino pro
niſſem,vidi amplũ delectũ habere diligẽtiſſime,ab eo accipere Libonẽ ſumma itẽ diligẽtia, & fectus.
in illa Colonia auctoritate.Fui Capuę,quoad Coſſ.iterũ,vt erat dictũ ab Coſſ.veni Capuã ad
Non.Feb.Cũ fuiſſem triduũ,recepi me Formias. Nũc qđ tuũ conſiliũ, aut quæ ratio belli ſit,
ignoro.Si tenendã hanc orã putas,q̃ opportunitatẽ, & dignitatẽ habet, & egregios ciues,&
vt arbitror,teneri poteſt,opus eſt eſſe,qui ꝑſit.Sin oĩa in vnũ locũ cõtrahenda ſunt,non du-
bito,quin ad te ſtatim veniã,quo mihi nihil optatius eſt, idq; tecũ quo die ab Vrbe diſceſſi-
mus locutus ſum.Ego ſi cui adhuc videor ſegnior fuiſſe,dũ ne tibi videor,non laboro: & tñ
ſi,vt video,bellũ gerendũ eſt,confido me oĩbus facile ſatiſfacturũ.M.Tulliũ meum neceſſariũ
ad te miſi,cui tu,ſi tibi videretur,ad me literas dares. Vale.

CN.POM.PROCONS.M.T.CICERO.IMPE.S.

TVas literas libenter legi.Recognoui eñ tuã priſtinã virtutem etiã in ſalute
cõmuni.Coſſ.ad eũ exercitum,quem in Apulia habui,venerunt.Magnopere
te hortor pro tuo ſingulari,perpetuoq; ſtudio in rẽpu.vt te ad nos cõferas,
vt cõmuni cõſilio reipu.afflictę opem,atq; conſiliũ feramus.Cẽſeo via Appia Via appia.
iter facias & celeriter Brunduſium venias.Cura vt valeas.

M.T.CICERO.CN.POMP.PROCONS.S.

CVm ad te literas miſiſſem,q̃ tibi Canuſii redditę ſunt,ſuſpitionẽ nullã habe
bam,te reip.cauſa mare tranſiturũ,erãq; in ſpe magna,fore vt in Italia poſ-
ſemus aut concordiã conſtituere,qua mihi nihil vtilius videbaẗ, aut remp.
ſumma cũ dignitate defendere.Interim nondũ meis literis ad te perlatis,ex
his mandatis,quę Dialio ad Coſſ.dederas,certior tui cõſilii factus,nõ expe-
ctaui dũ mihi a te literę redderenẗ:cõfeſtimq; cũ Q.fratre, & cũ liberis no-
ſtris iter ad te in Apuliã facere cœpi.Cũ Theanũ Sidicinũ veniſſem,C.Miſſius familiaris tuꝰ
aliiq; cõplures attulerũt Cęſarẽ iter habere Capuam, & eo ipo die mãſurũ eſſe Eſerniæ. ſane
ſum cõmotus,ꝙ ſi ita eſſet,nõ modo iter meũ ĩterclusum, ſed me ipm̃ plane exceptũ putabã.
Itaq; tũ Cales ꝓceſſi,vt ibi potiſſimũ cõſiſterẽ,dũ certũ nobis ab Eſernia de eo qđ audierã,re
ferreẗ.At mihi,cũ Calibꝰ eſſem,afferẗ literarũ exẽplũ,quas tu ad Lentulũ Coſ.miſiſſes.Hę ſic
ſcriptę erãt,literas tibi a L.Domitio ad.XIII.Cal. Martii allatas eẽ,earũq; exẽplũ ſubſcripſe-

ras,magniq; intereſſe reip.ſcripſeras,omneis copias primo quoq; tp̄e in vnũ locũ cõuenire,&
vt p̄ſidii qđ ſatis eſſet,Capuę relinqueret.His ego literis lectis,in eadẽ opinione fui,qua reliq
oẽs,te cũ oĩbus copiis ad Corfiniũ eſſe vẽturũ:quo mihi,cũ Cęſar ad oppidũ caſtra haberet,
tutũ iter nõ arbitrabar.Cũ res in ſumma expectatione eſſet,vtrũq; ſimul audimꝰ,& q̄ Corfi-
nii acta eſſent,& te iter Brũduſiũ facere cœpiſſe.Cũq; nec mihi,nec fratri meo dubiũ eſſet,q̄n
Brunduſiũ contẽderemus,a multis,qui e Samnio Apuliaq; veniebãt,admoniti ſumꝰ,vt caue
remus ne exciperemur a Cęſare, ꝙ is in eadẽ loca,q̄ nos petebamus,profectus,celerius etiã q̄
nos poſſemꝰ,eo quo intẽderat,vẽturus eſſet.Qđ cũ ita eſſet,nec mihi,nec fratri meo, nec cui
q̄ amicorũ placuit cõmittere,vt temeritas noſtra nõ ſolũ nobis, ſed etiã reipu. noceret,cum
p̄ſertim nõ dubitaremus,quin ſi etiã tutũ nobis iter fuiſſet,te tñ iam cõſequi non poſſemus.
Inde primo accepimꝰ tuas literas Canuſio ad.X.Cal.Martii datas,q̄bus nos hortaris, vt cele
rius Brũduſiũ veniamꝰ.quas cũ accepiſſemꝰ ad.III.Cal.Martii, nõ dubitabamꝰ,q̄n tu iã Brũ
duſiũ perueniſſes,nobiſq; iter illud omnino interclusum videbat̃,neq; minꝰ nos eſſe captos,q̄
Capti qui. q Corfiniũ veniſſent.Neq;.n.eos ſolos arbitrabamur capi,q in armatorũ manꝰ incidiſſent,ſed
eos nihilo minus,q regionibus excluſi,intra p̄ſidia,atq; ĩtra arma aliena veniſſent. Qđ cũ ita
ſit,maxime vellẽ primũ tecũ ſemp̄ fuiſſe, qđ quidẽ tibi oſtenderã, cũ a me Capuã reiiciebam.
Qđ feci,non vitãdi oneris cauſa,ſed ꝙ videbã teneri illam vrbẽ ſine exercitu non poſſe. Ac-
cidere autẽ mihi nolebã,qđ doleo viris fortiſſimis accidiſſe. Quoniã aũt,tecũ vt eſſem nõ cõ
tigit,vtinam tui cõſilii certior factus eſſem.nam ſuſpitione aſſequi nõ potui, ꝙ oĩa prius ar-
bitrarus ſum fore,q̄ vt hęc reip.cauſa in Italia nõ poſſet Duce te cõſiſtere.Neq; vero nũc cõ
ſilium tuũ reprehendo,ſed formã reip.lugeo.Nec ſi ego q̄d tu ſis ſecutus nõ perſpicio,idcir-
co minꝰ exiſtimo,te nihil niſi ſumma ratione feciſſe:meaq; ſemp̄ fuerit ſentẽtia,primũ de pa-
ce vel iniqua conditione retinẽda,deinde de Vrbe. nam de Italia quidẽ nihil mihi vnq̄ oſten
Mihi non ſumo. deras,meminiſſe te arbitror.Sed mihi nõ ſumo,vt meũ conſiliũ valere debuerit:ſecutus ſum
tuũ,neq; id reip.cauſa,de qua deſperaui,q̄ & nunc afflicta eſt,nec excitari ſine ciuili pernicio
Ciuile bel. perniciofiſ. ſiſſimo bello poteſt:ſed te quęrebã,tecũ eſſe cupiebam,neq; eius rei facultatẽ, ſiqua erit,præ-
termittã.Ego me in hac omni cauſa facile intelligebã pugnãdi cupidis hominibus nõ ſatiſ-
Prę me tuli facere.Primũ ẽm prę me tuli,me nihil malle,q̄ pacẽ,nõ quin eadẽ timerẽ,quę illi, ſed ea bello
ciuili leuiora ducebã.Inde ſuſcepto bello,cũ pacis conditiones ad te afferri,atq; ad ea honori
fice,& tarde reſponderi viderẽ,dixi meã tecũ rationẽ, quã tibi facile me probaturũ ꝓ tuo in
me beneficio arbitrabar.Meminerã me eſſe vnũ,qui ꝓ meis maximis in rẽpu. meritis, ſuppli-
cia miſerrima,& crudeliſſima pertuliſſem:me eſſe vnũ,qui ſi offendiſſem eius animũ cui tum
cũ iam in armis eſſemus,cõſulatus tñ alter,& triũphus ampliſſimus deferebat̃, ſubiicerer eiſ
Perſona mea. dem pręliis,vt mea perſona ſemp̄ ad improborũ ciuiũ impetus aliquid videret̃ habere popu
lare.Atq; hęc nõ ego prius ſum ſuſpicatus,q̄ mihi palã denunciata ſunt:neq; ea tã p̄timui, ſi
ſubeũda eſſent,q̄ declinãda putaui,ſi honeſte vitare poſſem. Q̃ breuẽ illius tẽporis,dũ in ſpe
pax fuit,rationẽ noſtrã vides:reliq facultatẽ res ademit.Iis aũt,q̄bꝰ nõ ſatiſfacio,facile r̃ndeo.
neq; ẽm ego amicior C.Cęſari vnq̄ fui,q̄ illi:neq; illi amiciores reip.q̄ ego.Hoc inter me,& il
los intereſt,ꝙ cũ & illi ciues & optimi ſint, & ego ab iſta laude non abſim,ego cõditionibus
qđ idẽ te intellexerã velle,illi armis diſceptari maluerunt.quę q̃m ratio omiſſa eſt,perficiã ꝑ-
fecto,vt neq; reſpu.ciuis a me animum,neq; tu amici deſideres. Vale.

T.P.ATTICO.

Lippitudo. Ihi moleſtior lippitudo erat etiã,q̄ ante fuerat.dictare tñ hanc epiſtolã ma-
Dictare. lui,q̄ Gallo Fabio amãtiſſimo vtriuſq; noſtrũ nihil ad te literarũ dare. nam
Vaticinatio. pridie quidẽ quoquo modo potuerã,ſcripſerã ipſe eas literas,quarũ vaticina
tionem falſam eſſe cupio.Huius aũt epiſtolę nõ ſolũ ea cauſa eſt, vt nequis a
me dies intermittat̃,quin dem ad te literas,ſed etiã hęc iuſtior,vt a te impe-
trarẽ,vt ſumeres aliq̄d tẽporis:quo q̄a tibi perexiguo opus eſt,explicari mi-
hi tuũ cõſiliũ plane volo,vt penitꝰ intelligã.Oĩa ſunt integra nobis:nihil p̄termiſſum eſt,qđ
nõ habeat ſapientẽ excuſationẽ,nõ modo ꝓbabilẽ.Nã certe neq; tũ peccaui,cũ ĩparatã iã Ca-
puã,nõ ſolũ ignauię delectꝰ,ſed etiã ꝑfidię ſuſpitionẽ fugiẽs,accipere nolui:neq; cũ poſt cõdi-
Excuſatio Ciceronis. tiones pacis ꝑ L.Cęſarẽ,& Fabiũ allatas,caui,ne animũ eiꝰ offenderẽ,cui Põpeius iã armatus
armato conſulatũ,triumphũq; deferret.Nec vero hęc extrema quiſq̄ poteſt iure reprehende
re,ꝙ mare nõ tranſierim.id enim,etſi erat deliberationis,tñ obire nõ potui.Neq;.n. ſuſpicari

debui,p̃ſertim cũ ex ipſius Põpeii literis,idẽ qđ te video exiſtimaſſe,nõ dubitarim qn is Do-
mitio ſubuẽturus eſſet.Et plane qd rectũ,& quid faciendũ mihi eſſet,diutius cogitare malui.
Primũ igiť hęc,qualia tibi eſſe videantur, etſi ſępius ſignificata ſunt a te,tñ accuratius mihi
ꝑſcribas,velim.Deinde aliquid etiã in poſterũ proſpicias:fingaſq̃,quẽ me eſſe deceat,& vbi
me plurimũ prodeſſe reip.ſentias:ecquę pacifica pſona deſidereť,an in bellatore ſint oĩa.Atq̃ — Perſonã
ego q oĩa officio metior,recordor tñ tua conſilia:qbus ſi paruiſſem, triſtitiã illoꝝ tẽpoꝝ nõ — pacifica.
ſubiiſſem.Memini qd mihi tum ſuaſeris p Theophanẽ Culeonẽ,idq̃ ſæpe ingemiſcens , ſum
recordatus.Quare nũc ſaltẽ ad illos calculos reuertamur,quos tũ abiecimus:vt non ſolũ glo — Calculi.
rioſis conſiliis vtamur,ſed etiã paulo ſalubrioribus.Sed nihil pręſcribo: accurate velim per-
ſcribas tuã ad me ſententiã.Volo etiã exquiras q̃diligẽtiſſime poteris (habebis autẽ p quos
poſſis) quid Lentulus noſter,quid Domitius agat,quid acturus ſit: quẽadmodũ nunc ſe ge-
rant:num quẽ accuſent,nũ cui ſuccenſeant. qđ dico num cui,id eſt num Pompeio . Omnino — Num cui.
culpã omnẽ Pompeius in Domitium cõfert,qđ ipſius literis cognoſci poteſt, quarum exẽplũ
ad te mitto.Hæc igitur videbis,& qđ ad te ante ſcripſi.Demetrii Magnetis librum quẽ ad te — Demetrii
miſit de concordia,velim mihi mittas. Vale. — lib.de Cõ-

CN.POM.MAG.M.MARCELLO,ET L.LENTVLO COSS.S. — cord.

EGo,q̃ exiſtimabã diſperſos nos,neq̃ reip.vtiles, neq̃ nobis p̃ſidio eſſe poſſe,
idcirco ad L.Domitiũ literas miſi. primũ vti ipſe cũ omni copia ad nos ve- — Copia.
niret,ſi de ſe dubitaret,& cohorteis. XIX. q̃ ex Piceno ad me iter habebãt,
ad nos mitteret. Qđ veritus ſum,factũ eſt,vt Domitius implicaretur, neq̃
ipſe ſatis firmus eſſet ad caſtra faciẽda, q̃ meas.XIX.& ſuas.XII.cohorteis
tribus in oppidis diſtributas haberet:nã partim Albę,partim Sulmone col-
locauit:neq̃ ſi vellet,expedire poſſet.Nũc ſcitote me eſſe in ſumma ſollicitudine:nã & tot,& — Sollicitu-
taleis viros ꝑiculo obſidionis liberare cupio,neq̃ ſubſidio ire poſſum,q̃ his duabus legioni — do Põpeii.
bus nõ puto eſſe cõmittendũ,vt illuc ducãtur.Ex quibus tñ non amplius.XIIII.cohortes cõ
trahere potui,quas Brundaſiũ miſi:neq̃ Canuſiũ ſine p̃ſidio,dũ abeſſem,putaui eſſe immit-
tendũ.Duellio mandauerã,q̃ maiores copias ſperabã nos habituros,vt ſi vobis videreť,alter
uter veſtrũ ad me veniret:alter in Siciliã cũ ea copia,quã Capuæ,& circũ Capuã cõparaſtis,
& cũ iis militibus,quos Fauſtus legit,proficiſceretur, Domitius cũ.XII.ſuis cohortibus eo-
dem adiũgeretur, reliquę copiæ omnes Brunduſiũ cogerẽtur, & inde nauibus Dyrrhachiũ
trãſportarẽtur.Nũc cũ hoc tẽpore nihilo magis ego,q̃ vos ſubſidio Domitio ire poſſim,ſeu
ꝑ mõteis explicare,nõ eſt nobis cõmittendũ,vt has.XIIII.cohorteis,quas dubio animo ha
beo,hoſtis accedere,aut itinere me cõſequi poſſit.Quãobrẽ placitũ eſt mihi (aliter video cẽ-
ſeri Marcello,& cęteris noſtri ordinis,q hic ſunt) vt Brũduſiũ ducerẽ hãc copiã,quã ego ha — Copia.
beo mecũ.Vos hortor,vt quodcũq̃ militũ cõtrahere poteritis,cõtrahatis,& eodẽ Brũduſiũ — Quodcũq̃
veniatis q̃primũ.Arma q̃ ad me miſſuri eratis, iis cẽſeo armetis milites, quos vobiſcũ habe- — militum.
tis: quę arma ſuperabũt,ea ſi Brũduſiũ iumentis deportaueritis,vehemẽter reip.profueritis.
De hac re vellem noſtros certiores faceretis.Ego ad P.Lupũ, & C.Coponiũ prętores miſi,vt
ſe vobis coniungerent,& militũ qđ haberent,ad nos deducerent. Valete.

CN.POMPEIVS PROCOS.L.DOMITIO PROCOS.S.

MIror te ad me nihil ſcribere,& potius ab aliis,q̃ a te de rep.certiorẽ me fieri.
Nos diſiecta manu pares aduerſariis eſſe nõ poſſumus:cõtractis noſtris co-
piis,ſpero nos & Reip.& ſaluti cõmuni prodeſſe poſſe.Quamobrẽ cũ conſti
tuiſſes,vt Vibullius mihi ſcripſerat,ad.V.Id.Feb.Corfinio ꝓficiſci cũ exer
citu,& ad me venire,miror quid cauſę fuerit, quare cõſiliũ mutaris.Nã illa
cauſa quã mihi Vibullius ſcribit,leuis eſt, te ꝓpterea moratũ eẽ q̃ audieris
Cæſarẽ firmo ꝓgreſſu ĩ caſtrũ Truẽtinũ veniſſe.Quanto.n.magis appropĩquare aduerſarius
cœperat,eo tibi celerius agendũ erat,vt te mecũ coniũgeres,prius q̃ Cæſar aut tuũ iter impe
dire,aut me abs te excludere poſſet. Quamobrẽ etiã te rogo,& hortor,id qđ nõ deſtiti ſupe-
rioribus literis a te petere,vt primo quoq̃ die Luceriã aduenires ante q̃ copiæ quas inſtituit
Cæſar cõtrahere,in vnũ locum coactę,nos a nobis diſtrahant. Sed ſi erũt qui te impediãt,vt
illas ſuas ſeruent,æquũ eſt me a te impetrare,vt cohortes quæ ex Piceno,& Camerino vene- — Cohortes
runt,quæ fortunas ſuas reliquerunt,ad me miſſum facias. Vale. — miſſum fa-

CN.POMP.L.DOMITIO PROCOS.S. — cias.

Epiſtol. ad T. P. Atticum

Literas abs te M.Calenius ad me attulit ad.XIIII.Cal.Mart. in quibus literis
ſcribis tibi ĩ aĩo eſſe obſeruare Cęſarẽ: & ſi ſecũdũ mare ad me ire cœpiſſet,
cõfeſtim ĩ Samniũ ad me vẽturũ.Sin aũt ille circũ iſthęc loca cõmoraret̃,te
ei,ſi ꝓpius acceſſiſſet,reſiſtere velle.Te aĩo magno,& forti iſtã rẽ agere exiſti
mo:ſed diligẽtius nobis eſt vidẽdũ,ne diſtracti,pares aduerſario eẽ nõ poſſi-
mꝰ,cũ ille magnas copias habeat,& maiores breui habiturꝰ ſit. Nõ.n.ꝑ tua
In ꝑſentia. prudẽtia debes illud ſolũ aĩaduertere,quot ĩ ꝑſentia cohorteis cõtra te habeat Cęſar,ſed quã
tas breui tp̃e equitũ & peditũ copias cõtracturus ſit.cui rei teſtimonio ſunt literę,quas Buſſe
nius ad me miſit,in qbꝰ ſcribit id qđ ab illis quoq; mihi ſcribit̃,ꝑſidia Curionẽ,q̃ in Vmbria,
& Tuſcis erãt,cõtrahere,& ad Cęſarẽ iter facere. Quę ſi copię ĩ vnũ locũ fuerit coactę,vt ps
exercitꝰ ad Balbũ mittat̃,ps ad te accedat,vt nõ pugnet,ſed locis ſuis repugnet,hęrebis,neq;
Copia. ſolus cũ iſta copia,tãtã mltitudinẽ ſuſtinere poteris,vt frumẽtatũ eas. Quãobrẽ te magnop̃e
Frumẽtatũ hortor,vt q̃primũ cũ oĩbꝰ copiis huc venias.Coss.cõſtituerũt idẽ facere.Ego Vetuſtileo ad
ire. te mãdata dedi,ꝓuidẽdũ eẽ,ne duę legiones ſine Picẽtinis cohortibꝰ ĩ cõſpectũ Cęſaris cõmit
terent̃.Quãobrẽ nolito cõmoueri,ſi audieris me regredi,ſi forte Cęſar ad me veniet.Cauẽdũ
Caſtra fa- em̃ puto eẽ,ne ĩplicatꝰ hęreã: nã neq; caſtra ꝓpter anni tẽpꝰ,& militũ aĩos,facere poſſum:ne
cere. q; ex oĩbꝰ oppidis cõtrahere copias expedit,ne receptũ amittã.Itaq; nõ ãpliꝰ.XIIII.cohortes
Receptus. Luceriã coegi.Coss.ꝑſidia oĩa deducturi ſunt,aut ĩ Siciliã ituri.nã aut exercitũ firmũ habe-
re oportet,quo cõfidamus ꝑrũpere nos poſſe:aut regiones eiuſmodi obtinere,e qbꝰ repugne
mus.id qđ neutrũ nobis hoc tp̃e cõtingit,ꝙ & magnã ꝑtẽ Italię Cęſar occupauit,& nos non
habemꝰ exercitũ tã amplũ,neq; tã magnũ q̃ ille.Itaq; nobis ꝓuidẽdũ eſt,vt ſummã reip.rõnẽ
Copia. habeamꝰ.Etiã,atq; etiã te hortor,vt cũ omni copia,q̃primũ ad me venias. Poſſumꝰ etiã nũc
rẽp.erigere,ſi cõmuni cõſilio negotiũ adminiſtrabimus:ſi diſtrahemur,infirmi erimus. mihi
hoc cõſtitutũ eſt.His lr̃is ſcriptis,Sica a te mihi literas attulit,& mãdata.qđ me hortare, vt
iſtuc veniã,id me facere nõ arbitror poſſe,ꝙ nõ magnopere iis legionibus confido. Vale.

CN.POMP.L.DOMITIO.S.

Literę mihi a te redditę ſunt ad.XIIII.Cal.Mart.in qbꝰ ſcribis,Cęſarẽ apđ
Corfiniũ caſtra poſuiſſe,qđ putaui,& ꝑmonui.Fit vt nec ĩ ꝑn̄tia cõmitte
re tecũ ꝑliũ velit,& oĩbꝰ copiis cõductis,te ĩplicet,ne ad me iter expeditũ
tibi ſit, atq; iſtas copias cõiũgere optimoꝝ ciuiũ poſſis cũ his legionibꝰ,
de quarũ volũtate dubitamꝰ:quo magis etiã tuis lr̃is ſum cõmotꝰ. Neq;
em̃ eoꝝ militũ,quos mecũ habeo,volũtati ſatis cõfido,vt de oĩbꝰ fortu-
nis reip.dimicẽ.Neq; etiã q ex delectibꝰ cõſcripti ſunt a Coss.cõuenerũt.
Quare da operã,ſi vlla rõne etiã nũc efficere potes,vt te explices,& huc q̃primũ venias,añ q̃
†omnes. oẽs copię aduerſarioꝝ cõueniãt.Neq;.n.celeriter huc†hoĩes cõuenire poſſũt: & ſi cõuenirẽt,
quãtũ iis cõmittẽdũ ſit,ꝙ iter ſe ne noti ſunt,cõtra veteranas legiones,nõ te ꝑterit. Vale.

T.P.ATTICO.

Lippitudo Cic. Lippitudinis meæ ſignũ tibi ſit librarii manꝰ,& eadẽ cauſa breuitatis. etſi nũc
quidẽ qđ ſcriberẽ,nihil erat: oĩs expectatio noſtra erat in nũciis Brũduſinis.
ſi nactus hic eſſet Cn.noſtrũ,ſpes dubia pacis:ſin ille ante trãſmiſiſſet, exitio
Cæſ.notat. ſi belli metus.Sed vides ne in quẽ hominẽ inciderit reſp.q̃ acutũ! q̃ vigilãtẽ!
q̃ paratũ! Si mehercule neminẽ occiderit,nec cuiq̃ quicq̃ ademerit,ab iis qui
eũ maxime timuerãt,maxime diligetur. multũ mecũ municipales homines
loquuntur,multũ ruſticani: nihil prorſus aliud curant,niſi agros,niſi villulas, niſi nũmulos
ſuos.Et vide q̃ conuerſa res eſt.illũ,quo antea cõfidebant,metuũt:hũc amant,quẽ timebant.
Id quantis noſtris peccatis,vitiiſq; venerit,nõ poſſum ſine moleſtia cogitare.Quæ autẽ imp̃ẽ
dere putarem,ſcripſeram ad te,& iam tuas literas expectabam. Vale.

T.P.ATTICO.

Epiſtolæ quotidianę Non dubito,quin tibi odioſæ ſint epiſtolæ quotidianæ,cũ ꝑſertim neq; noua
de re aliqua certiorẽ te faciã,neq; nouã deniq; iam reperiã ſcribendi vllã ſen
tẽtiã.Sed ſi dedita opa,cũ cauſa nulla eſſet,tabellarios ad te cũ inanibus epi-
ſtolis mitterẽ,facerẽ inepte:euntibus vero domeſticis ꝑſertim,vt nihil ad te
dem literarũ,facere nõ poſſum: & ſimul (crede mihi) requieſco paululũ in
his miſeriis,cũ quaſi tecũ loquor.Cũ vero tuas epiſtolas lego,multo etiam

magis omnino intelligo,nullũ fuiſſe tẽpus poſt has fugas,& formidines, qđ magis debuerit
multũ eſſe a literis,ꝑpterea ꝙ neq; Romę quicq̃ auditur noui, nec in his locis q̃ a Brũduſio
abſunt ꝓpius q̃ tu biduũ,aut triduũ. Brunduſii aũt oẽ certamẽ vertiť huius primi tẽporis:
qua qdẽ expectatione torqueor.ſed oĩa ante nos ſciemus.Eodẽ em̃ die video Cæſarẽ a Corfi-
nio poſt meridiẽ profectũ eſſe,ideſt Feralibus,quo Canuſio mane Põpeiũ.Eo modo aũt ambu Feralia.
lat Cæſar,& his triariis militũ celeritatẽ incitat,vt timeã,ne citius ad Brunduſiũ,q̃ opus ſit,
acceſſerit.Dices,Quid igiť ꝓficis,q anticipes eius rei moleſtiã,quã triduo ſciturus ſcis? Nihil
equidẽ,ſed vt ſupra dixi,tecũ ꝓlibẽter loquor . & ſimul ſcito labare meũ cõſiliũ illud qđ iam
ſatis fixũ videbať:nõ mihi ſatis idonei ſunt auctores ii, q a te ꝓbãtur. Quod em̃ vnq̃ eoꝝ in
rep.forte factũ extitit? aut quis ab iis vllã rẽ laude dignã deſiderat? Nec mehercule laudãdos
exiſtimo,qui trans mare belli parandi cauſa ꝓfecti ſunt.q̃q̃ hæc ferẽda nõ erant. Video enim
quãtũ id bellũ,& q̃ peſtiferũ futurũ ſit.ſed me mouet vnus vir,cuius fugiẽtis,comes:remp.re
cuperantis,ſocius videor eſſe debere.Toties ne igitur ſententiã mutas? Ego tecũ,tãq̃ mecum
loquor.Quis autẽ eſt,tanta quidẽ de re,quin varie ſecum ipẽ diſputet? Simul & elicere cupio
ſentẽtiã tuã:ſi manet,vt firmior ſim:ſi mutata eſt,vt tibi aſſentiar. Omnino ad id de quo du
bito,pertinet me ſcire quid Domitius acturus ſit,quid noſter Lẽtulus.De Domitio varia au
dimus,modo eſſe in Tiburti,aut Lepidi, cũ quo Lepidus acceſſiſſet ad Vrbẽ, qđ item falſum
eſſe video.Sed em̃ Lepidus,cũ neſcio quo penetraſſe itineribus occultandi ſui cauſa,an maris
adipiſcendi,ne id quidẽ ſcit.ignorat em̃ de filio. Addit illud ſane moleſtũ,pecuniã Domitio
ſatis grandẽ,quã is Coteni habuerit,nõ eſſe redditam.De Lentulo autẽ nihil audimus. Hæc
velim exquiras,ad meq; perſcribas. Vale.

T.P.ATTICO.

AD.V.Non.Mart.epiſtolas tuas Aegypta reddidit.vnã veterẽ ad.IIII. Calen.
quã te ſcribis dediſſe Pinario,quẽ non vidimus,in qua expectas quidnã prę-
miſſus agat Vibullius,q oĩno nõ eſt viſus a Cæſare. In altera epiſtola video
te ſcire ita eſſe,& quẽadmodũ redeũtẽ excipiã Cæſarẽ, quẽ oĩno vitare cogi
to,& aut Hemonis fugã tẽdis,cõmutationẽq; vitę tuę, qđ tibi puto eſſe fa-
ciẽdũ:& ignoras,Domitius cũ faſcibus ne ſit:qđ cũ ſcies, facies vt ſciamus.
Habes ad primã epiſtolã. ſecutę ſunt duę prid.Cal.ambæ datę,quę me cõuellerũt de priſtino Cõuellerũt
ſtatu,iam tñ,vt ante ad te ſcripſi,labantẽ.Nec me mouet qđ ſcribis μεμψίμοιρον. nã periculũ
in vtriuſq; iracũdia poſitũ eſt. Victoria aũt ita incerta, vt deterior cauſa paratior mihi eſſe
videať.Nec me Coſs.mouẽt,qui ipſi pluma,aut folio facilius mouenť.Officii mei deliberatio
cruciat,cruciauitq; adhuc.Cautior certe eſt mãſio.Honeſtior exiſtimatur traiectio.Malo in-
terdũ multi me non caute,q̃ pauci nõ honeſte feciſſe exiſtiment. De Lepido,& Tullio qđ q̃- Nõ caute,
ris:illi vero nõ dubitãt,qn Cæſari prẽſto futuri,in Senatũq; venturi ſint. Recẽtiſſima tua eſt q̃ non ho-
epiſtola Cal.data, in qua optas cõgreſſum, pacẽ nõ deſperas.Sed ego,cũ hæc ſcribebam, nec neſte.
illos cõgreſſuros,nec ſi cõgreſſi eſſent,Põpeiũ ad vllã conditionẽ acceſſurũ putabã. Q; vide
ris nõ dubitare,ſi Coſs.tranſeant,qd nos facere oporteat,certe tranſeũt, vel quomodo nunc
eſt,tranſierũt.Sed memẽto ṕter Appiũ,neminẽ eſſe fere,qui nõ ius habeat tranſeũdi: nã cum
imperio ſunt,vt Põpeius,vt Scipio,Setonas,Fannius,Voconius,Seſtius.Ipſi Coſs.qbus mo-
re maioꝝ conceſſum eſt vel omnes adire prouincias,aut legati ſunt eorum.Sed nihil deſero.
Quid placeat tibi,& qd propemodũ rectũ ſit,intelligo.Plura ſcriberẽ,ſi ipſe poſſem:ſed vt mi
hi videor,potero biduo.Balbi Cornelii literarũ exẽplũ, quas eodẽ die accepi quo tuas, miſi
ad te,vt meam vicem doleres,cum me derideri videres. Vale.

L.COR.BALBVS.M.T.CICERONI IMP.S.

OBſecro te Cicero,ſuſcipe curã & cogitationẽ digniſſimã tuę virtutis,vt Cę
ſarẽ,& Põpeiũ perfidia hoĩm diſtractos,rurſus ĩ priſtinã cõcordiã reducas.
Crede mihi,Cæſarẽ nõ ſolũ in tua fore poteſtate,ſed etiã maximũ beneficiũ In tua po-
te ſibi dediſſe iudicaturũ,ſi te huc reiicis. Velim idẽ Põpeius faciat:q vt ad teſtate.
duci tali tẽpore ad vllã conditionẽ poſſit,magis opto,q̃ ſpero. Sed cũ cõſti
terit,& timere deſierit,tũ incipiã nõ deſperare, & tuã auctoritatẽ plurimũ
apud eũ valiturã. Q; Lentulũ Cos.meũ voluiſti hic remanere,Cæſari gratũ,mihi vero gra-
tiſſimũ mediuſfidius feciſti.Nã illũ tanti facio,qui nõ Cęſarẽ magis diligã.qui ſi paſſus eſſet
nos ſecum,vt conſueueramus,loqui,& nõ ſe totũ etiã, & etiã ab ſermone noſtro auertiſſet,

minus miſer q̃ ſum,eſſem.Nã caue putes,hoc tempore plus me queq̃ cruciari,ꝗ eum quem ante me diligo,video in cõſulatu quiduis potius eſſe,q̃ Cos. Qꝫ ſi voluerit tibi obtẽperare, & nobis de Cæſare credere,& conſulatũ reliquũ Romæ peragere,incipiã ſperare, etiam conſilio Senatus,auctore te,illo relatore,Põpeiũ,& Cæſarẽ coniũgi poſſe.Qđ ſi factũ erit,me ſatis vixiſſe putabo.Factũ Cæſaris de Corfinio totũ me probaturũ ſciet:& quomodo in huiuſmodi re cõmodius cadere nõ potuit,q̃ vt res ſine ſanguine cõficeretur.Balbi me,illiuſq; aduẽtu

†ſi re tibi. †velis ſum me ſcri-pſiſſe.

delectatũ eſſe valde gaudeo.Is quecũq; tibi de Cæſare dixit,quæq; Ceſar ſcripſit,†ſcio tibi ꝓbabit,quæcunq; fortuna eius fuerit,†belliſſime. Vale.

T.P.ATTICO.

Omnia mihi prouiſa ſunt ꝑter occultũ metũ.Iter ad mare ſuperũ.hoc enim mari vti non poſſumus hoc tẽpore anni.Illuc autẽ,quo ſpectat animus,& quo res vocat,qua veniã? Cedẽdũ eñ celeriter eſt,ne forte qua in re impediar,atq; alliger.Nec vero ille me ducit,qui videt:quẽ ego hominẽ ἀπολιτικώτατον omniũ iã ante cognorã,nũc vero etiã ἀστρατηγικώτατον. Nõ me igitur is ducit,ſed ſermo hominũ,q ad me a Philotimo ſcribit. Is.n.me ab

Optimates †vẽdicant. Hic Piſiſtratus.

optimatibus ait conſcindi. quibus optimatibus Dii boni?qui nũc quomodo occurrũt? quomodo autẽ ſe †vẽditãt Cæſari?Municipia vero adeũt,nec ſimulãt,vt cũ de illo ægroto vota faciebant. Sed plane qcqd mali hic Piſiſtratus nõ fecerit,tã gratũ eſt,q̃ ſi aliũ facere ꝓhibuerit.Hũc propitiũ ſperant:illũ iratũ putant.Quas fieri cenſes ἀπαντήσεις ex oppidis?quos honores?Metuũt,inquies. Credo.Sed mehercule illũ magis.Huius inſidioſa clemẽtia delectant.

Iudices dcccl.

illius iracũdiam formidant.Iudices.DCCCL.qui ꝑcipue Cn.noſtro delectabant,ex qbus quotidie aliquẽ video,neſcio quas eius Lucerias horrent. Itaq; q̃ro,qui ſint iſti optimates, q me exturbent,cũ ipſi domi maneant.Sed tamẽ quicunq; ſunt,αἰδέομαι Τρῶας. Etſi qua ſpe profi-

†domũ.

ciſcar video,cõiũgoq; me cũ homine magis ad vaſtãdũ Italiã,q̃ ad vincẽdũ parato.† domitũ quẽ expecto?Et quidẽ cũ hæc ſcribebam.IIII.Non.iam expectabam aliquid a Brunduſio.quid aũt aliqd?q̃ inde turpiter fugiſſet,& victor hic qua ſe referret,& quo.Qđ vbi audiſſem,ſi ille Appia veniret,ego Arpinum cogitabam. Vale.

M.T.CICERONIS EPISTOLARVM AD T.POMPONIVM ATTICVM LIBER NONVS.

T.P.ATTICO.

ETSI,cũ tu has literas legeres,putabã fore,vt ſcirẽ iã qd Brunduſii actũ eſſet: nã Canuſio.VIII.Cal.profectus erat Cn.hæc autẽ ſcribebã prid.Non.XIIII.die poſtq̃ ille Canuſio mouerat:tamen angebar ſingularũ horarũ expectatione:mirabarq; nihil allatũ eſſe, ne rumoris qdẽ. nã erat mirũ ſilentiũ.Sed hæc fortaſſe κενόσπουδα ſunt,quę tamẽ iã ſciantur,neceſſe eſt.Illud moleſtũ,me adhuc inueſtigare nõ poſſe,vbi P.Lentulus noſter ſit,vbi Domitius.Quęro autẽ,quo facilius ſcire poſſim quid acturi ſint, ituri ne ad Põpeiũ: et ſi ſint,qua,

Refertam optim. Quocum.

quãdove ituri ſint. Vrbẽ quidẽ iam refertã eſſe optimatium audio: Soſiũ,& Lupũ,quos Cn.noſter ante putabat Brũduſiũ vẽturos eſſe q̃ ſe,ius dicere.Hinc vero vulgo vadunt,etiã M.Lepidus,quocũ diem cõterere ſolebam,cras cogitabat.Nos autẽ in Formiano morabamur,quo citius audiremus. Deinde Arpinũ volebamus.inde iter q̃maxime ἀναπάντητον eſſet ad mare ſuperũ, remotis,ſiue omnino miſſis lictoribus.Audio.n.a bonis viris,qui & nũc,& ſæpe antea magno ꝓſidio reip.fuerũt,hanc cunctationẽ noſtrã nõ probari,multaq; in me,& ſeuere in cõuiuiis tẽpeſtiuis quidẽ diſputari. Cedamus igitur:& vt boni ciues ſimus,bellũ Italiæ terra,mariq; inferamus,& odia improborũ rurſus in nos,quę iã extincta erant,incẽdamus,& Luceii cõſilia,ac Theophani perſequamur. nam Scipio vel in Syriã proficiſcitur ſorte,vel cũ genero honeſte, vel Cæſarẽ fugit iratum. Marcelli quidẽ,niſi gladiũ Cæſaris timuiſſent,manerẽt.Appius eſt eodẽ timore,& inimicitiarũ recentiũ,& tñ ꝑter hũc,& C.Caſſiũ reliqui legati.ppe ego vnus cui vtrũuis liceret.frater acceſſerit,quẽ ſociũ huius fortunæ eſſe nõ erat æquũ:cui magis etiã Cæſar iraſcetur:ſed im̃petrare nõ poſſum,vt maneat.Dabimus hoc Põpeio,qđ debem⁹: nã me qdẽ alius nemo mouet.

Boni nulli

non ſermo bonoꝝ,qui nulli ſunt:non cauſa,q̃ acta timide eſt,aget improbe. vni vni hoc da-